

TUINIEREN

België – Belgique
P.B. 9500 GERAARDSBERGEN
B.C. 10117

Rekeningnr BNP Fortis:
BE29 0010 4554 0364

Maand: september 2016
Postkantoor GERAARDSBERGEN I
P 508040

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ WERK DER VOLKSTUINEN vzw GERAARDSBERGEN

Voorzitter: André Depelseneer
Tel.: 054411906

Verantwoordelijke uitgever:

Eddy Praet
Watermolenstraat 115
9500 GERAARDSBERGEN
tel: 054415950

volkstuinten.gbergen@gmail.com
www.volkstuinengeraardsbergen.be

MAANDBLAD (verschijnt niet in augustus)

We gaan terug van start

- **Vrijdag 23 september 2016 om 19h30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen: voordracht over 'De gouden appel' met kruidenvrouw **Sabine De Coninck**.

De tomaat ... de gouden appel voor de Indianen, de liefde voor de Fransen, ... Het is prachtig hoe dit, eerst als giftig beschouwd plantje, op korte tijd zo geliefd geworden is. En zo zeer hoeft ons dit niet te verwonderen. Eenmaal het rijpingsproces van start is gegaan, is er een overvloed aan vruchten die soms moeilijk op tijd kunnen verwerkt worden.

Tomaten smaken fris in een zomerse salade, en wie lust er geen tomatensoep met balletjes. Maar er is meer, tomaten kunnen op oneindig veel andere manieren worden bereid en verwerkt. Ketchup, chutney, half gedroogd en opgelegd in olie of wat dacht je van gazpacho, tomatentaart en een heerlijke tapenade. Hierbij kunnen we deze smakelijke groenten nog lekkerder maken met heerlijke kruiden. Niet alleen de klassieke basilicum, maar ook vele andere kruiden voegen zich heel graag bij de tomaten.

Conclusie, een gouden vrucht om met liefde over te praten, te bereiden en te proeven in de workshop "Kruidige tomaten". Een niet te missen voordracht voor alle tomatenfanaten. Inkom gratis. Iedereen is van harte welkom (ook niet-leden).

Het bestuur

Verder op het programma ...

- **Zaterdag 15 oktober 2016** vanaf 19h in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen: uitslag van de hofprijskamp (proclamatie van de waardebonnen). Daarna wordt onze alom geprezen spaghetti opgediend. Volwassenen betalen 10€, kinderen 6€. Een vegetarisch bord is mogelijk. Wie er alsnog bij wil zijn kan contact opnemen met de voorzitter André Depelseneer (054/411906) of, vanaf 23 september, met Eddy Praet (054/415950). Uiterste inschrijvingsdatum is 7 oktober of tot volzetting van de zaal.
- **Vrijdag 25 november 2016:** voordracht "De serre in de winter" (Jos Van Hoecke)
- **Zaterdag 17 december 2016:** bloemschikken met kinderen.
Tevens komt Ilse Eeckhout van het Proefcentrum voor Aardappelteelt (PCA) in Kruishoutem langs voor een terugblik op het voorbije aardappelseizoen. Ilse Eeckhout was in december 2012 bij ons te gast voor een voordracht over onze geliefde patat(friet). Ze had het toen ook o.m. over nieuwe rassen die beter bestand zijn tegen de aardappelplaag. Om er één te noemen: 'Victoria' zou een goeie vervanger zijn voor het ziektegevoelige en toch nog vaak geteelde Bintje. Ik ben wel benieuwd om te weten of en hoe de toen vermelde variëteiten de hoge plaagdruk tijdens het voorbije seizoen doorstaan hebben. En tevens, of de bestaande middelen om de plaag te bestrijden (preventief, correctief) afdoende bescherming hebben geboden. Hopelijk helpt het ons om voor volgend seizoen de juiste keuze te maken.

Evenement "Geraardsbergen BIJvriendelijk" op **zondag 30 oktober 2016** in het Koetsenhuis en Abdijpark. Voor meer info: zie laatste blad.

Sint-Jozefinstituut " 't Karmelieten "

Karmelietenstraat 57
9500 Geraardsbergen

tel: 054/41 07 10 – 054/412 412

BuBaO De Mozaïek

Boelarestraat 3
9500 Geraardsbergen

tel: 054/41 83 50

September: het is nog niet gedaan!

Met één been in de keuken

Het is nu volop oogsttijd in de groentetuin. Deze maand is er werkelijk een overvloed aan groenten: ui, zomerprei, tomaat, courgette, allerhande sla, wortelen, rode biet, venkel, bonen, pompoen ... . Een mens weet niet wat eerst opeten. Om dit tijdelijk overschot niet verloren te laten gaan staat de tuinliefhebber vanaf nu wellicht met één been in de keuken om een groot deel van de oogst uit de moestuin te verwerken (invriezen, inmaken,...). Denk evenwel dat heel wat groenten ook (tijdelijk) kunnen bewaard worden op een koele (geventileerde) plaats.

Ter herinnering: volgroeide pompoenen en op kleur (zie foto rechts) zijn niet noodzakelijk voldoende rijp voor lange bewaring. Oogst (of koop) enkel vruchten met een zeer stevige, dikke, harde schil. Als je op de wand duwt mag die nauwelijks in te drukken zijn. Maar vooral maatgevend is dat de stelen kurkachtig zijn (ze vertonen dan kleine scheurtjes, zie foto links). Oogst of kies pompoenen waar er nog een vruchtsteeltje aan zit van een viertal cm. Dat steeltje kan nog een stukje indrogen zonder dat het indroogproces tot aan de vrucht geraakt. De meeste soorten pompoenen kan je zo maandenlang bewaren als je ze op een droge geventileerde plaats legt bij temperaturen van boven de 10° C. Mijn ervaring hierbij is dat 'klein niet alleen fijn is' maar ook beter bewaart. Dit is trouwens ook een geldende regel voor fruit: een kleine appel of peer, in dezelfde omstandigheden geplukt, bewaart langer.

Pompoenen die beschadigd zijn of ingekerfd werden, verbruik je best eerst. Snij de vruchten af vooraleer het begint te vriezen want pompoenen waarop het lichtjes heeft gevoren kunnen snel bederven. Eind deze maand begin ik eraan.

In de marge: dit jaar hebben we een overvloed aan courgettes (vooral omdat ik er te veel geplant had). We konden dan ook helemaal niet volgen om ze allemaal klein te oogsten en verbruiken. Dan maar hun gang laten gaan en de vruchten laten uitgroeien, wat de aanmaak van nieuwe vruchten ook wel afremt. Van deze volgroeide vruchten met harde schil liggen sommige al een paar maanden in onze bewaarkelder. Regelmatig inspecteren is de boodschap; tot nu toe is er nauwelijks uitval.

Vergeet de 'nakomers' niet

Veel oogsten betekent ook dat er lege plekken komen. De vrijgekomen percelen lenen zich uitstekend voor de najaarsteelten. Zo kan je nog tot half september spinazie (zie verder), kervel, veldsla, winterpostelein, ... zaaien om nog vóór de winter te oogsten. Verleden week heb ik ook nog wat andijvie, suikerbrood (groenlof) en nog enkele slaplantjes in vollegrond uitgeplant. Deze laatste kan dan nog geoogst worden vóór de kans op vorst toeneemt (begin november).

De keukenraapjes hebben al een eerste uitdunbeurt ondergaan, kort na opkomst. Kleindochterlief was nogal gul geweest bij het zaaien ervan. De winterradijzen was ik even vergeten, misschien toch nog een rijtje uitzaaien. We zien wel wat het wordt. Wie er voor kiest om winterbloemkolen te planten hoeft dit niet langer uit te stellen. Vorig jaar waren mijn zelfgekweekte planten iets te vroeg plantklaar zodat ze nogal weelderig de winter ingegaan zijn. En dat is niet ideaal in het geval er langdurige strenge vorst zou optreden.

**Marc en Danielle
Van Ongeval-Coesens
Zavelstraat 42
Geraardsbergen**

**054 41 41 41
0497 53 81 27**

Import van Zuid-Afrikaanse wijnen

- **Verkoop rechtstreeks aan particulieren.**
- **Wijnen voor elk budget en verkoop per fles mogelijk.**
- **Tot 10% korting op onze prijzen vermeld op de website!**
- **Afhalen na afspraak of gratis levering in de regio vanaf 12 flessen.**
- **Een prijslijst met het volledig overzicht en de klantprijzen, vraag info: marc@hetwijngoed.be www.hetwijngoed.be**

Bron van genot

Allerhande bessen (frambozen, bramen, druiven, ...) uit eigen tuin zijn nu een bron van genot. Voor hen, die ook steen- en pitvruchten hebben staan, zijn of worden het ook drukke tijden: oogsten voor bewaring en verwerken wat beschadigd of aangetast is.

Goed geplukte appels en peren bewaren beter en langer. Plukrijpe vruchten komen gemakkelijk los van de boom en hebben een iets zoete smaak. Ook hebben de pitten een lichtbruine of zwarte kleur. Bij het proeven smaken de vruchten al lekker. Appels en peren worden steeds met de steel geplukt. Pluk de vruchten door ze met een zachte beweging naar boven te kantelen.

` Goed gestopt is half gewonnen! `

Wellicht fronst u nu de wenkbrauwen want dit gezegde ben je ongetwijfeld in nog geen enkel woordenboek tegengekomen. Hopelijk leest u dan ook benieuwd verder. " Laat vrijgekomen percelen, waarop je geen nateelt plant, niet aan hun lot over. " Ruim alle plantenresten en onkruid op en zaai een groenbemester. We kunnen het belang van groenbemers niet genoeg benadrukken: het is een 'gecontroleerde' vorm van begroeiing van uw tuingrond. Het alternatief is een wildgroei van onkruid, waarvan er heel wat nog tot zaadontwikkeling zullen komen, met gegarandeerd extra werk volgend jaar.

Groenbemers zijn bodemverbeteraars omdat ze:

- onkruidgroei onderdrukken
- de grond beschermen tegen uitspoelen (ze houden de voedingsstoffen vast) en dus de bodemstructuur intact houden of verbeteren
- zorgen voor bemesting, vb. vastleggen van stikstof uit de lucht
- de bodem ontsmetten door de stoffen die ze afscheiden
- bij afsterven extra humus aanbrengen

In de siertuin

- September - oktober is traditioneel een goede periode om vaste planten in de tuin aan te planten. De grond is nu nog voldoende opgewarmd waardoor de wortels er nog goed zullen in verankeren vooraleer de winter zich laat voelen. Toch denk ik dat je dit jaar best nog even wacht op wat neerslag, zeker voor de aanplant van oppervlakkig wortelende planten. Op lichtere gronden zit er nog nauwelijks vocht in de bovenste vruchtbare laag. Vaste planten kan je nu ook uitgraven om ze te scheuren en de jongste buitenste delen mogen dan terug de grond in. Groenblijvende heesters (struiken), coniferen (sparren) mogen nu verplant worden.
- Hagen en andere snoeivormen van buxus, liguster, taxus, klimop,... kunnen, indien nodig, een laatste snoeibeurt krijgen. De afgeschoren takjes kunt U gebruiken om zelf stek van te nemen. Zorg er bij het snoeien van hagen steeds voor dat de onderkant breder is dan de bovenkant. Door deze tapse vorm kan het zonlicht en de regen tot bij de voet van de haag.
- Denk er tijdig aan om zaden van vaste planten en eenjarigen (tagetes, reukerwt, cosmos,...) te oogsten voor volgend jaar. Bewaar de zaden donker en droog in een afgesloten papieren zakje of envelop. Van heesters en vaste planten kan je stekjes nemen. Met kopstekken van ongeveer 10 cm lang lukt het meestal het best. Verwijder de onderste blaadjes en ook eventuele bloemknoppen. Vul een isomobak of een bloempot met stekgrond en steek de stekjes tot aan hun onderste bladeren in de grond en geef water. Dek af met een plastic zak zodat je een soort van mini-serretje hebt. Hierdoor blijft het vochtgehalte onder de plastic vrij hoog en is het er warmer. Afhankelijk van de soort zullen de stekjes na enkele weken nieuwe wortels hebben gevormd.

HEDENDAAGSE NATUURLIJKE TUINEN

WATERMOLENSTRAAT 17,
9572 SINT-MARTENS-LIERDE (LIERDE)
054/42.35.27 0499/42.26.51

ANNMUYLDERMANS@SCARLET.BE

WWW.TUINARCHITECT-ANN-MUYLDERMANS.BE

Spinazie: de ideale nateelt voor de herfst of winter

In 'Tuinieren van september 2013' verscheen hierover reeds een bijdrage recht uit de pen van Luc Denys. 'Wie weet dat nog?', antwoordde Etienne Hernou me eens, toen ik hem zei: 'De seizoenen komen ieder jaar terug, maar ik kan toch ieder jaar niet hetzelfde vertellen'. Daarom durf ik het aan om hierna nogmaals een overzicht te geven van de teeltmogelijkheden van deze lekkere bladgroente, rijk aan mineralen.

Algemeen

Spinazie behoort tot de familie van de ganzevoetachtigen of Chenopodiaceae. Tot dezelfde familie behoren ook de rode bietjes, zuring en de snijbiet of warmoes. De soortnaam is *Spinacia oleracea*. Spinazie is een eenjarig gewas, dit wil zeggen: het vormt bladeren én bloemen in één groeiseizoen. Men placht een onderscheid te maken tussen 'scherpzadige' en 'rondzadige' rassen. Bij de hybriderassen is dit onderscheid veel minder uitgesproken, ze worden meer en meer ingedeeld volgens de groeiduur. Zo blijft het onderscheid bestaan tussen trage en snelle groeiers, want daar gaat het uiteindelijk om bij spinazie.

Persoonlijk trek ik me niets aan van 'scherp' of 'rond'. Ik laat me leiden door wat ik in de catalogus of op de verpakking vind en natuurlijk ook door mijn ervaring met bepaalde variëteiten. Maar voor wie toch de keuze wil maken tussen 'scherp' en 'rond', vermeld ik hierna het onderscheid tussen beide.

- Scherpzadige rassen zijn snelle groeiers en daarom heel geschikt voor de vroege teelt. Deze vroege rassen worden beter niet geteeld later op het seizoen. Door hun snelle groei wordt er dan onmiddellijk een bloemstengel gevormd. De bladvorming is dan heel matig. De rassen zijn te herkennen aan de scherpe stekels op het zaad. De bladeren van deze rassen zijn smal, spits en opgericht. Standaardrassen van deze groep waren 'Eerste oogst' en 'Breedblad scherpzaad'.
- Rondzadige rassen groeien trager en zijn geschikt voor zaai vanaf maart. Ze hebben minder neiging tot opschieten. Het zaad is rond en glad, ook de bladpunten zijn meer afgerond. De groei is niet opgericht, maar rozetvormig. De rondzadige rassen kunnen sterk verschillen wat betreft groeisnelheid. Hoe later je zaait des te meer traaggroeiende rassen aangewezen zijn. Bij de voorjaarsteelt, voor de zaai vanaf maart tot begin mei, gebruik je de vroegste rondzadige rassen. De Viroflay- en Resistoflaytypes waren de rassen die vroeger veel gebruikt werden voor deze teelt. Ook hier zijn geschikte hybriden ontwikkeld die deze types vervangen.

Teeltmogelijkheden

Spinazie kan al zeer vroeg in het jaar gezaaid worden. Vanaf juni tot half augustus lukt spinazie telen minder goed en is daarom niet aan te raden. Spinazie is nu eenmaal een groente die houdt van koele temperaturen. In deze periode kan je eventueel kiezen voor de teelt van Nieuw-Zeelandse spinazie. Maar na half augustus kan er opnieuw met succes spinazie geteeld worden.

- De herfstteelt wordt gezaaid in augustus en geoogst op het einde van oktober tot november. Hier gebruiken we zowat dezelfde rassen als in de voorjaarsteelt. De hoge luchtvochtigheid en de relatief hoge nachttemperaturen die in de herfst voorkomen maken dat de gevoeligheid voor Wolf (valse meeldauw bij spinazie, zie verder) hoog is.
- Bij de winterteelt is het meest gekende ras "Winterreuzen". Deze teeltvorm maakt het mogelijk spinazie te zaaien vóór de winter om al heel vroeg in het voorjaar te oogsten, na een zachte winter soms al in februari. Om zo weinig mogelijk invloed te hebben van de vorst is het nodig om vóór de winter al een goed ontwikkeld gewas te hebben, dit maakt dat de beste zaaidatum 15 september is. Als je later zaait (ten laatste half oktober) zal het resultaat afhangen van hoe vroeg de eerste winterprik eraan komt, want dan valt de groei stil. Wegens meer kans op uitval gebruiken we voor de winterteelt opnieuw wat meer zaad.

Snij- of plukspinazie?

Wij zaaien vooral plukspinazie, terwijl men in Nederland traditioneel snijspinazie teelt. De naam verraadt het verschil tussen deze teeltwijzen. Bij plukspinazie wenst men een gewas met grote bladeren te bekomen die één voor één geplukt worden. Snijspinazie wordt een drietal cm boven de grond volledig afgesneden. De blaadjes van snijspinazie zijn veel kleiner.

Plukspinazie (zie foto rechts) wordt zo'n 1 à 2 cm diep gezaaid, met een afstand tussen de rijen van 20 cm (enkel bij de zeer vroege teelt 10 centimeter). Er wordt in de rij gedund op 5 cm voor de zeer vroege teelt en de winter teelt en op 10 cm voor de andere teelten.

Zelf dun ik meer dan één keer uit, steeds verder naarmate de plant groter wordt.

Snijspinazie (zie foto linksonder) wordt gezaaid in rijen met een onderlinge afstand van 15 cm. Er wordt zeer dicht gezaaid en er wordt achteraf niet gedund.

De kiemblaadjes van spinazie zijn zeer smal maar wel vrij lang. Kiemende spinazie is dan ook goed zichtbaar.

Bemesting

Spinazie vraagt een flinke hoeveelheid (half)verteerde kompost die oppervlakkig wordt ingewerkt. Minerale meststoffen toedienen vlak voor het zaaien kan verbranding van de kiemplantjes veroorzaken. Het is beter deze een tijdje vooraf in te werken.

Vooraf voor de vroege teelten kunnen we eigenlijk niet zonder snelwerkende minerale meststoffen omdat in het vroege voorjaar de vrijgave van stikstof uit de aanwezige organische stof in de grond of de toegediende organische bemesting nog niet voldoende. De grond is nog te koud. Een mogelijke bemesting is

60 gram van een samengestelde meststof (N-P-K) 12-12-18 (bv. blauwe korrel) nadat er reeds organisch materiaal ingewerkt werd. Alhoewel er een goede bemesting vereist is, overdrijft u beter niet. Spinazie accumuleert nitraten in het blad. Spinazie groeit niet goed op zure grond. Een bekalking in de herfst is eventueel nodig.

Snijspinazie wordt na de oogst bijbemest met een kleine hoeveelheid samengestelde meststof (30 gram anorganische of 60 gram organische samengestelde meststof). Ook als het gewas wat aan groeikracht verliest, wordt er bijbemest.

Teeltzorgen

- Spinazie heeft een grote behoefte aan vocht. Op warme dagen en op lichte grond is het aan te raden 's morgens het gewas te gieten
- Wolf of valse meeldauw (*Peronospora effusa* (syn. *farinosa*)) bij echte spinazie is een schimmel die vooral bij de lente- en herfstteelt aardig wat schade kan aanrichten. Als je bleke vlekken op het blad ziet en aan de onderzijde een grijsachtig tot violet schimmelpuis, dan is de plant aangetast. Vooral bij een dicht staand gewas dat moeilijk opdroogt zal Wolf optreden. Het is daarom belangrijk de meest resistente F1-hybriderassen te kiezen die gedeeltelijk of volledig resistent zijn tegen deze ziekte. Deze rassen zijn dan resistent tegen enkele of alle fysio's. Fysio's zijn als het ware variëteiten bij eenzelfde schimmelsoort, bij Wolf zijn er tot nu toe al 7 verschillende waargenomen. De oudere, traditionele rassen zijn zelden voldoende resistent. Gelukkig is in het vroege voorjaar, wegens de lagere temperatuur de kans op aantasting niet zo groot. Chemische bestrijding is niet mogelijk.
- De Bietenenvlieg veroorzaakt schade vanaf april. De larven van de bietenenvlieg maken mineergangen in de bladeren. Enkel de bladoppervlakte blijft over, wat een witte kleur veroorzaakt. Tot het najaar legt de bietenenvlieg eitjes op bladeren. De larven verpoppen na twee weken en nog een week later ontstaat het volwassen insect.
- Bietencystenaaltjes veroorzaken een sterke groeivertraging tot groeistagnatie. Bij de aangetaste planten zijn de cysten duidelijk als knobbeltjes zichtbaar. Vooral bij een slechte vruchtwisseling kunnen er problemen ontstaan. Ook bieten en koolsoorten zijn waardplant

Bericht aan de leden van de groepstuinen

De leden die nu al beslist hebben dat ze volgend jaar hun perceel niet verder wensen te gebruiken, dienen dit zo snel mogelijk te melden. Dit gebeurt bij voorkeur telefonisch bij de voorzitter André Depelseneer (054/411906). U kan natuurlijk ook de tuinverantwoordelijken aanspreken of een mailtje sturen naar: volkstuinten.gbergen@gmail.com.

We willen er nogmaals op wijzen dat het geenszins de bedoeling is dat leden die stoppen zelf een akkoord maken met een nieuwe kandidaat om hun perceel over te nemen. Enkel leden die op de wachtlijst staan komen in aanmerking voor een vrijgekomen perceel. En het spreekt voor zich dat het perceel in een onberispelijke staat (geen onkruid, geen afval, ...) moet achtergelaten worden. Het bestuur dankt u alvast voor uw medewerking.

Evenement ' Geraardsbergen BIJvriendelijk ' op zondag 30 oktober 2016 in het Koetsenhuis en Abdijpark

Toelichting

Geraardsbergen neemt deel aan het project "Bijvriendelijke Gemeente" en krijgt hiervoor de steun van de Vlaamse imkersbond. Om deze samenwerking in de verf te zetten mocht schepen van Milieu Martine Duwyn van de imkersbond een oorkonde ontvangen. Voor Geraardsbergen natuurlijk een stimulans om de ingeslagen weg verder te zetten om als "Bijvriendelijke Gemeente" erkend te worden. In 2015 werd door het stadsbestuur een charter ondertekend en een actieplan opgesteld, waaruit o.m. dit evenement is ontstaan.

Als tuinder weten we als geen ander het belang van bijen in de groente- en fruitteelt te waarderen. Vandaar dat wij als vereniging ook dit initiatief steunen. Leden die zich geroepen voelen om aan onze stand mee te werken zijn van harte welkom.

Programma:

10h:

Opening door schepen Martine Duwyn met in primeur voorstelling van het honingbier 'Imker'

Workshops:

bijenhôtels, zaadbommen, kaarsjes maken

Infostands:

honingbijen, groendaken, bijvriendelijk tuinieren, bijen- en honingproducten, bijvriendelijke planten, ...

Lezingen:

14h: "De wondere wereld van de wilde bij" door Jens D'Haeseleer (Natuurpunt)

15h: "De honingbij" door Arnout Deurinck

Spel: bijenspel op i-pad (De Helix)

Gratis bijenplantjes te bekomen op verschillende stands.

Met medewerking van De Helix, Natuurpunt, Ons Denderbieken, RLVA, VELT Geraardsbergen, Volkstuinen Geraardsbergen, Groenpalet, Erwtjes en knollen, De Nieuwe Boomgaard, brouwerij Gemeldorp.

De bar is doorlopend open voor een hapje en een drankje.

	<p>ALUMINIUM EN PVC RAMEN EN DEUREN - VERANDA'S</p> <p>Edingseweg 110 9500 Moerbeke (Geraardsbergen) Tel. & Fax 054 41 91 97 BTW BE 864.426.089</p> <p>GSM 0496 76 58 16</p>
--	--